

Månadsrapport

Klart till drabbning?

Liberal Democrats rustar inför nästa parlamentsval. Det kan tyckas tidigt, såhär ett knappt år efter det senaste valet men partiet är mycket medvetet om den svacka man befinner sig – ”Still reeling from the shell-shock of two dreadful election results” – och mycket angeläget att ta sig ur den. Dessutom är nyval inte alltför ovanligt i Storbritannien, fjolårets parlamentsval var exempelvis ett sådant. Reglerna för att utlysa nyval har förvisso stramats upp i och med The Fixed-term Parliaments Act 2011. Efter 2011 krävs en kvalificerad majoritet av två tredjedelar av parlamentet för att utlysa nyval. Innan dess räckte det med att premiärministern hade inhämtat regentens godkännande.

Vis av historien tar Liberal Democrats ingenting för givet utan räknar med att nästa val kan infalla på utsatt tid 2022 eller när som helst innan dess. Strategidokumentet, författat av partiets CEO Sir Nick Harvey bär det stridslystna namnet ”Preparing for battle”. Stridsförberedelserna är ännu på det strategiska och principiella planet, en grund lagd att arbeta vidare på, men själva slagfältet är redan uppmätt.

2015 tappade Liberal Democrats 55 mandat, från 63 till 8. 2017 lyckades man, trots ett i absoluta tal lägre valresultat, öka antalet till 12. Vägen ur svackan är alltså lång. Därför har man gått noga tillväga och analyserat vilka valkretsar som är inom räckhåll och vilka som kräver en större ansträngning. Vad som poängteras tydligt är vikten av att uppnå två mål samtidigt; vinna de valkretsar där Liberal Democrats är starka samtidigt som man ökar stödet i hela landet och på så vis bygger upp väljarbasen för framtida expansion. Detta är en välbekant intressekonflikt, i hur stor grad kan man försumma områden med svagare stöd och sämre utsikter till förmån för de platser där man har en reell chans, för tillfället. Detta blir extra tydligt i Storbritannien som tillämpar majoritetsval i enmansvalkretsar (av ett slag som på engelska kallas ”first past the post”, eller kanske ännu mer passande ”winner takes all”) där alltså näst flest röster i en valkrets inte spelar någon roll för att vinna mandat. Detta gör att regionalt förankrade partier kan få förhållande vis hög representation. Scottish Nationalist Party fick exempelvis färre röster än Liberal Democrats men vann betydligt fler valkretsar och har 35 ledamöter i underhuset.

Trots detta betonar ”Stridsförberedelserna” vikten av att inte försumma resten av landet. Detta är ett del av strategins långsiktighet, man är väl medveten om att man behöver bygga upp ett brett väljarstöd nationellt om man ska kunna återvinna de förlorade mandaten, det ambitiösa målet är att vara uppe i 64 mandat efter två parlamentsval.

En överväldigande majoritet av de valkretsar man hoppas vinna representeras idag av en konservativ ledamot. Detta blir en för strategin avgörande omständighet. Istället för att vinna över konservativa väljare är planen att appellera vänsterut genom att positionera sig som tydligt ”anti-Tory”. Detta trots, eller kanske på grund av, fem års koalitionsarbetet med Conservatives 2010-15*. Planen är att locka sympatiröster, främst från Labour. Detta innebär att frontlinjen dras upp åt höger och det är där som den främsta konfrontationen planeras. Angrepp vänsterut kommer fortfarande förekomma men det betonas att: ”attacks on Labour must be precision strikes, carefully chosen and calibrated – not scattergun assaults” (de militära metaforerna är återkommande, Sir Nick har varit minister vid försvarsdepartementet). Man hoppas också att de konservativas popularitet ska fortsätta dala på grund av de negativa Brexitkonsekvenserna.

* Koalitionsarbetet föregick det katastrofala raset i väljarstöd i valet 2015. Liberal Democrats anser att man konsekvent fick dra det kortaste strået och att koalitionsregeringen missgynnade flera av deras kärnväljargrupper, offentligtanställda, universitetsutbildade, studenter och fattiga på landsbygden.

Africa Liberal Network

Det internationella kontoret hade i månadsskiftet februari/mars förmånen att vara med och arrangera The Africa Liberal Network General Assembly i Accra, Ghana. Africa Liberal Network – ALN är en samarbetsorganisation för afrikanska liberala partier. Många frågor om Afrikas möjligheter och problem avhandlades mycket klarsynt och öppen hjärtigt. Ett av ledorden var "African solutions for African problems"; att komma till bukt med de problem som kontinenten står inför måste innebära inhemsk afrikansk problemlösning. Det fanns en stor medvetenhet om dessa problem, exempelvis den olyckliga paradoxen att i många fall omöjliggörs utländska investeringar i infrastrukturfrämjande projekt just av dålig infrastruktur, som också allvarligt hämmar handel afrikanska länder emellan. Vikten av handel betonades över lag, och vad man får betrakta som en allmän afrikansk, liberal strävan sammanfattades i det något sloganartade "from aid to trade". Rubriken fångar dock väl den mycket starka viljan som finns att gå från att av väst betraktas som behjärtansvärda nödställda till att bli jämlika affärspartners. En väg många afrikanska länder redan beträtt.

Symbolernas makt och vanmakt

Den senaste tiden har en något oväntad kontrovers seglat upp på den politiska horisonten. Den gäller de brittiska passen. Innan Storbritanniens inträde i EU var de brittiska passen mörkblå. Vid inträdet i unionen ville man harmonisera med de andra EU-länderna och ändrade färgen till den mörkröda som det svenska och de allra flesta EU-länders pass har (Kroatien undantaget). Vid utträdet – och redan innan som ett led i Brexitkampanjen – höjdes röster för att återinföra passens gamla färg – "the iconic navy blue". I december 2017 meddelade så immigrationsministern att de blå passen skulle återinföras efter utträdet ur EU. Debatten, som redan var igång om huruvida det hela var en oväsentlig symbolfråga och om man skulle ödsla tid på den överhuvudtaget, fick en ny vändning när det visade sig att det rådde en djup folklig oenighet om vilken färg passen egentligen hade haft, då för 30 år sedan. Många var nämligen övertygade om att det hade varit svarta. Förvirringen var så stor att den skar rakt igenom den brittiska statsapparaten.

Inrikesdepartementet såg sig nödgat att gå in och reda upp färgdebatten, och utfärdade en officiell dementi där man förklarade att "Since its introduction in 1921, there have been a few variants of that navy blue colour but it has never been black, as some commentators have suggested." Denna dementi, hur tydlig den en kan verka, ökade emellertid bara förvirringen eftersom när passansökningsformuläret på regeringens egen hemsida frågar om man har innehaft ett pass förut kommer följdfrågan om det i sådana fall var "dark red" eller "black or navy blue".

Hela historien ådrog sig avsevärd medial bevakning och fyllde, om inte spaltmeter så i alla fall minst ett par fot. i Om inte annat kan detta tjäna som en påminnelse om att inte underskatta symbolernas betydelse. Det brittiska passet (och ibland alltså även dess färg) är en i debatten närvarande trop. Sir Vince Cable, Liberal Democrats partiledare hamnade mitt i denna debatt när han yttrade att många av de som röstat för ett brittiskt EU-utträde gjort det av nostalgiska skäl och att de längtade sig tillbaka till en värld där "passports were blue, faces were white, and the map was coloured imperial pink". Färguppräkningsen är välfunnen men den efterföljande diskussionen kom mest att handla om huruvida han med denna formulering anklagat de "leave"-röstande för rasism.

Men passpärmarnas drama var inte över och den senaste akten är den som rönt mest upprördhet. När tillverkningen av de nya mörkblå passen, denna symbol för brittiskt oberoende, skulle upphandlas så gick kontraktet inte till det brittiska företaget De La Rue, som tillverkat de nuvarande passen utan upphandlingen vanns av Gemalto, som kan tillverka dem till en lägre kostnad. Gemalto har sitt huvudkontor i Amsterdam och vad värre är: företaget är delvis franskt. Reaktionerna lät inte vänta på sig.